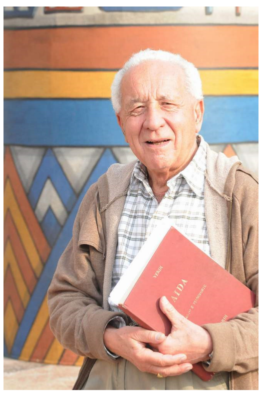
„Aida” monumentală

(Costin Popa – 24 august 2012)

De 99 de ani, vara, orașul lui Romeo și al Julietei sale cunoaște febra spectacolelor grandioase de operă. Timp de două luni și jumătate, aproape seară de seară, 15000 de melomani inundă arena din centrul orașului și asistă la seri magice sub semnul stelelor din înalturi și al celor de pe scenă. Este o onoare pentru orice artist să cânte aici. Toate marile vedete și-au înscris numele pe afișele din Piazza Brà pentru unul din cele mai celebre festivaluri din lume. Titlurile alese vizează în primul rând monumentalitatea producțiilor, spre care conduc dimensiunile impresionante ale amfiteatrului roman datând din anul 30 d.C. Nu înseamnă că repertoriul este limitativ. Capodoperele literaturii lirice universale sunt prezente, chiar dacă specificul unora inspiră mizanscene minimaliste. Mulți bani se rulează pentru montări dar și încasările sunt pe măsură. Festivalul de la Arena din Verona este o uriașă industrie care adună, în cele 51 de seri ale sezonului, peste 750000 de spectatori.

Gianfranco de Bosio
(Foto Brenzoni)

În prefigurarea lui 2013, An Verdi-Wagner dar și An Centenar al Arenei, actuala producție a lui Gianfranco de Bosio cu „Aida” a evocat montarea din 1913, de la inaugurarea festivalului, datorată eforturilor legendarului tenor Giovanni Zenatello. Figurație impresionantă, cai și care de luptă, balet numeros și spectaculos, decoruri somptuoase, costume bogate și intens colorate, panașuri din pene de struț, bijuterii, fast, totul a redat atmosfera tradițională a Egiptului antic. Mi-am amintit de memorabila montare clasică a lui Jean Rânzescu, făcută acum aproape 60 de ani în condițiile de spațiu redus al scenei Operei Române: echilibru, logică, măreție, într-un cuvânt, splendoare. O producție pentru eternitate.

La arenă, în rolul titular, soprana chineză Hui He s-a recomandat cu succes drept una dintre importantele voci verdiene ale zilei. Pătrunde stilistica maestrului de la Busseto cu înaltă știință a frazării, în care sunetele pianissimo, prezente pe tot registrul, îmbracă linia vocală fluidă și omogenă. Acutele de forță sunt glorioase, bogate și strălucitoare, domină ansamblurile iar expresia este impecabilă în conturarea sfâșietoarelor trăiri ale eroinei. Confirmă astfel tipologia de glas atât de specifică marilor roluri verdiene de maturitate, reprezentată de o voce lirico-spintă în care țesăturile acute trebuie indispensabil servite și prin expunerea unor sunete moi, catifelate, fără ruperea arcului cantabil al frazelor muzicale. Dacă i-aș reproșa ceva lui Hui He ar fi câteva momente de intonație eronată, remarcate în ultimele măsuri, „Numi, pietà del mio soffrir”, ale primei scene din actul al II-lea sau chiar în finalul ariei „O, cieli azzurri”, îndeosebi pe unele note grave. Pot fi însă abateri conjuncturale.

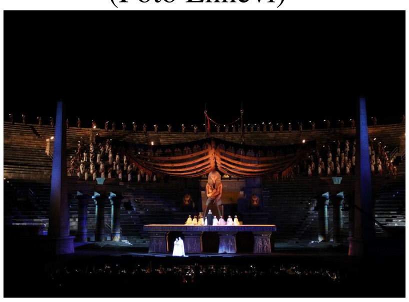
Față de o prestație anterioară, tot ca Radamès la Teatro alla Scala din Milano, spaniolul Jorge De León, un nume nou pe eșichierul liric important, mi-a apărut într-o mai bună formă. În rolul generalului egiptean s-a încălzit pe parcursul serii și și-a expus cu succes calitatea, forța, siguranța și penetranța acutelor, îndeosebi ale Si bemol-urilor prezente la tot pasul în partitura tenorală. Este prototipul de artist care servește cu eroism paginile lui Verdi și se preocupă pentru înmuierile poetice de sunet atât de necesare în aria „Celeste Aida”. Le-a reușit însă pe deplin în liricul duet

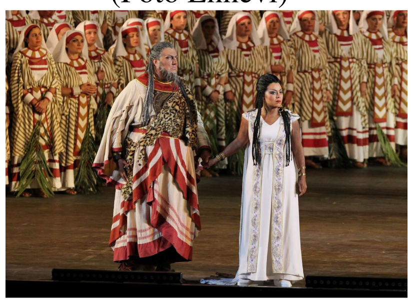
final. La pasiv, aş nota un vibrato mai accentuat pe unele note centrale şi, dată fiind dorinţa de a epata, emiterea cu avânt sporit a unor sonuri înalte, cu rezultantă în situarea peste tonul corect. În aceeaşi direcţie, De León fragmentează chiar fraza muzicală pentru obţinerea unor efecte mai prelungi, spectaculoase, cum ar fi în ultima replică a actului al III-lea, „Io resto a te".

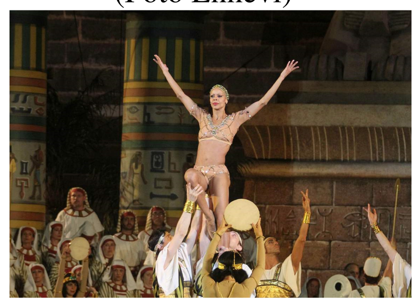

Scenă din actul I
(Foto Ennevi)

Scenă din actul al II-lea
(Foto Ennevi)

Scenă din actul al III-lea
(Foto Ennevi)

Scenă din actul al IV-lea
(Foto Ennevi)

Ambrogio Maestri şi Hui He
(Foto Ennevi)

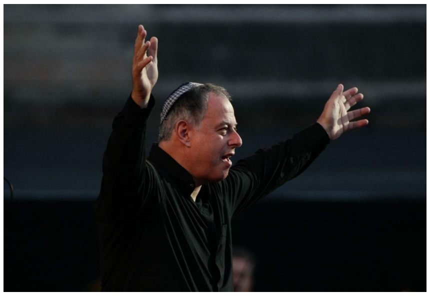

Myrna Kamara
(Foto Brenzoni)

Baritonul Ambrogio Maestri (Amonasro) are o voce stâncoasă precum îi este şi statura uriaşă, de aproape doi metri. Servit îndeosebi de momentele puternice ale rolului, „Suo padre!" (actul secund) sau „Dei Faraoni tu sei la schiava!" (actul al III-lea), italianul se fereşte sau... îşi arată neputinţa la unele desene melodice calde şi duioase, precum celebra frază „Pensa che un popolo vinto, straziato" din duetul cu fiica sa. Şi, din nou, gândul mi-a zburat către un mare artist român, baritonul Şerban Tassian, model de lectură complexă a rolului tatălui Aidei, tot acum aproape şase decenii.

Amneris a fost mezzosoprana maghiară Andrea Ulbrich, cu cânt în care forţa este predominantă. Deloc visătoare la chemările fierbinţi „Ah! vieni amor mio" (note de Sol atacate prea dur), deloc subtilă şi insinuantă în duetul cu Aida, artista a dovedit şi inegalităţi în derularea continuă a frazelor ascendente acute din duetul cu Radamès. Altminteri, glasul este bogat în armonice şi incisiv condus.

În alte roluri, au fost distribuiţi italienii Giorgio Giuseppini (Ramfis), Carlo Cigni (Regele), Antonello Ceron (Mesagerul) şi, cu frecvente defecte de intonaţie, Maria Letizia Grosselli (Marea Preoteasă).

Nu o uit pe renumita balerină Myrna Kamara, cea care a sosit în scenă la tabloul triumfal rostogolindu-se, înveşmântată într-un halat auriu, precum Elizabeth Taylor într-un covor în faţa lui Rex Harrison (Caesar), cadru de referinţă din faimoasa peliculă „Cleopatra" de Joseph Mankiewicz, clar inspiratore pentru coregrafa Susanna Egri.

Daniel Oren
(Foto Ennevi)

Dirijorul israelian Daniel Oren m-a surprins mai mult neplăcut, față de vasta sa experiență și, nu în ultimul rând, față de solida sa reputație. La pupitrul Orchestrei și Corului Arenei din Verona, a condus cvasi-licențios cu accelerando-uri distructive de echilibru în scenele de ansamblu din actele I și II, cu tempi prea rapizi în tabloul triumfal ce l-au privat de măreția scriiturii și cu variații agogice nejustificate dramaturgic în duetul Amneris-Radamès. Sigur pe baghetă, Oren a urmărit bine platoul iar instrumentiștii și coriștii au răspuns calitativ la impulsurile sale deși, conceptual, acestea nu au ținut cont de rigoarea verdiană.

În final, o mențiune necesară, care poate lămuri unele zvonuri. Citesc pe Wikipedia (versiunea engleză) că în 2011 a fost instalat la Arena din Verona un sistem electronic de întărire a sunetului. Cel puțin în locul pe care l-am avut, foarte bun, acesta nu s-a făcut simțit. Poate doar sus, departe, pe coama arenei, la „gradinata”.

* Fotografii postate prin amabilitatea Fundației Arena di Verona.